

Serie Leerdiensten over de kerk "Gaat Christus voor de kerk?"

Deel 2 Het Lichaam van Christus

	8-12-2013 16.30
	Kompas
Votum / zegengroet	Gezang 175b GKB
Openingslied	Psalm 121 : 1-4
Gebed om opening Gods Woord	Rinke
kindermoment	GjO : Wat vind je mooi in de kerk, waar wordt je blij van?
kinderlied	Elly en Rikkert "Hand en Voet"
intro op de serie	GjO
Preek + Interactie	
blok 1	Lichaam van Christus
Joke	Lezen: Efeze 1 : 3 - 14
	Overdenking
	Psalm 122 : 1
blok 2	Gezond
Joke	Lezen Rom 12 : 3 - 8
	Overdenking
	Psalm 122 : 2
blok 3	Gezonden
Joke	Lezen Joh 17 : 15 - 23
	Overdenking
Amenlied	Psalm 122 : 3
Collecten	
Gebed over Preek en Voorbeden	GjO
Gezongen belijdenis	Opwekking 347 met wisselzang: Jezus hij is (u bent) Heer 1e keer vrouwen 2e keer mannen 3e keer vrouwen 4e keer mannen "Naam aller Namen" allen
Zegen	

Intro op de serie

PREEK / VERKONDIGING

Lichaam van Christus

Omdat we in deze leerdiensten graag willen nadenken over wat de Bijbel zelf zegt over de kerk, sluiten we ons aan bij een aantal bekende uitdrukkingen die aan de Bijbel ontleend zijn. Vanmiddag gaat het over de kerk als "Lichaam van Christus". De kerk wordt op veel plaatsen in het NT vergeleken met een lichaam. Christus is het hoofd van de kerk, die zijn lichaam is, zegt Paulus in Efeze 1 : 23.

Het is Advent en we leven toe naar Kerst. Dan staan we er uiteraard bij stil dat Jezus een lichaam van vlees en bloed heeft gekregen. *Als een kindje klein en teder, lag hij in de kribbe neder.* Zo wordt het verhaal ons door Lukas verteld.

De apostel Johannes beschrijft de menswording van Jezus niet in de vorm van een kerstverhaal, maar in de vorm van een theologische verhandeling. Bij hem is niet het verhaal belangrijk, maar datgene wat het verhaal in diepste zin betekent. Het Woord (zo noemt hij de Zoon van God) is vlees geworden. Is "mens" geworden. Dat houdt meer in dan dat hij de beschikking kreeg over dat ene lichaam dat Maria ter wereld bracht, en dat op Golgotha gekruisigd werd.

Veel meer. Met een prachtige uitdrukking van de eerste kerkvaders kun je stellen dat Jezus "de menselijke natuur heeft aangenomen". Zoals wij "in Adam" waren gevallen, en ten dode opgeschreven, zo worden we "in Christus" levend voor God. Na zijn hemelvaart werd hij in de hemel het hoofd, en de kerk zet zijn lichamelijke aanwezigheid hier op aarde voort.

Het beeld van de kerk als Lichaam van Christus maakt ons een aantal dingen duidelijk over de kerk.

In de eerste plaats geeft het een heel diepe betekenis aan de doop.

De doop is niet slechts een symbolische wasbeurt, die ons *laat zien* dat we door Jezus bloed worden gereinigd. Het is veel intenser.

Door de doop worden we ingelijfd bij Jezus lichaam. Door onze doop worden we één met Christus, in zijn dood, in zijn lijden en in zijn opstanding en heerlijkheid.

De onderdompeling maakt duidelijk hoe we als het ware ons eigen leven op de oever achter laten en volledig in Christus opgaan. Omdat we in de gereformeerde traditie de kinderen al heel jong dopen is dat onderdompelen heel erg op de achtergrond geraakt. Maar denk het er vooral wel bij. Wij zijn allen in Christus ondergedompeld, en dat maakt ons tot één lichaam. Dat is de reden waarom ik jullie vraag om bij het doopgebed elkaar allemaal een hand te geven. Het symboliseert dat we één lichaam zijn, verbonden in en aan Christus.

Het beeld van de kerk als lichaam van Christus geeft bovendien een diepe betekenis aan het Avondmaal. Het brood dat wij breken maakt ons één met het lichaam van Christus. Omdat het één brood is, zijn wij, hoewel met velen, één lichaam.

Ook bij het sacrament van het avondmaal hebben we in de gereformeerde traditie veel van de symboliek prijsgegeven. Wij breken niet één brood, maar snijden een aantal witte broden op voorhand in kleine stukjes. En die breken ook niet echt.

Maar opnieuw zeg ik: denk het er vooral wel bij. Wij hebben allen deel aan hetzelfde brood, en dat brood en de beker maken ons één met Christus.

En dan is het Avondmaal maar niet een plaatje bij het praatje, een demofilm die je onderhand wel uit je hoofd kent, maar daadwerkelijke gemeenschap met Christus en gemeenschap met elkaar.

Paulus roept ons op om "het lichaam van Christus te onderscheiden". Dan komt het er echt op aan hoe we omgaan met de sacramenten. Ik denk dat daarin nog veel ruimte is voor verbetering en ik wil er in een volgende serie leerdiensten dan ook graag wat uitvoeriger bij stilstaan.

Maar het is ook van belang welke woorden wij kiezen als we *spreken* over ons geloof en over de essentie van de vergeving van de zonden.

Een van de manieren om dat te verwoorden is "dat Jezus onze zonden op zich nam".

Halleluja lof zij het lam, die onze zonden op zich nam.

Deze manier van spreken, die inderdaad door het herhaald zingen van bepaalde liederen kan worden ingeslepen, zet ons gemakkelijk op het verkeerde been.

Ik heb het geprobeerd te tekenen met een heel eenvoudig plaatje.

Links staat de mens, "bevlekt, en met schuld bedekt", naast Jezus.

Rechts staat dezelfde mens, die al zijn zonden op Jezus heeft overgedragen. De mens is nu "van zonden vrij" maar staat nog steeds naast Jezus.

Deze manier van denken is niet Bijbels, maar wanneer je slordig spreekt over Jezus plaatsvervangend lijden, dan vlieg je op dit punt zo maar uit de rails.

Dan wordt Jezus een de rante suikeroom die jou schuld betaalt.

Met een beetje geluk ben je hem nog dankbaar ook, maar je zult wel zelf uit de schulden moeten zien te blijven. Vanaf nu.

En het opent ook een denkwereld waarin je je verlossing en zaligheid buiten de kerk, in Jezus Christus zoekt. Alsof hij geen lichaam heeft, alsof hij alleen maar een manier van denken en voelen is. Alsof het bij het christendom gaat om een setje opvattingen, waar je het mee eens bent.

Maar dat is niet Bijbels. Christus is geen suikeroom die jou schulden aflost, maar het Woord dat vlees is geworden. De Zoon van God die de menselijke natuur heeft aangenomen, en die ook jou wil aannemen, en, inderdaad, je schuld overneemt.

Dat is de reden waarom er in het NT voortdurend wordt gesproken over het "in Christus" zijn. Wij zijn geheiligd *in Christus*, en niet alleen maar *door Christus*.

Want wij zijn tot leden van zijn lichaam aangenomen.

Gezond

Het beeld van de kerk als Lichaam van Christus wordt in Romeinen 12 uitgewerkt naar binnen toe. Een gezond en goed functionerend lichaam, dat bestaat uit lichaamsdelen. Een lichaam dat alleen kan functioneren wanneer de diverse organen en ledematen datgene doen wat van hen verwacht wordt. Het lichaam overleeft bij gratie van deze diversiteit.

En dat mag ons heus wel een beetje opvallen.

Als we benadrukken dat we door Jezus worden aangenomen en dat we bij hem worden ingelijfd, dan mag het enige naam hebben dat we toch nog zoveel eigens houden.

Je kunt je het ook anders voorstellen. Bijvoorbeeld in een religieuze of politiek groepering met een heel dominante leider en een heel dominante filosofie. Daar ligt het accent op het verdwijnen van je eigenheid en in het volledig opgaan in het geheel.

Daar is Christus niet op uit. Hij kent onze eigenheid. Sterker nog, hij heeft die eigenheid gewild, en hij waardeert die eigenheid en wil daarvan gebruikmaken in de kerk.

Wat ons verbindt is niet dat we allemaal gelijk zijn of gelijk denken of hetzelfde voelen, maar dat we hetzelfde geloven. Het christelijk geloof, waarbij we onze zaligheid buiten onszelf, in Jezus Christus zoeken. Dat bindt ons aan Christus en het houdt ons bijeen. Maar binnen die eenheid van geloof, is verscheidenheid in gaven en verschil in taken.

Deze uitwerking van Jezus lichaam zal ons niet onbekend voorkomen. In de afgelopen tijd is er binnen de kerken veel aandacht besteed aan gaven en gaven-gericht werken.

En er is ook meer waardering gekomen voor mensen met nieuwe ideeën, die ons kunnen helpen om Jezus beter te leren kennen, en hem op een eigentijdse manier te vereren.

Toch wil ik vanmiddag twee dingen onderstrepen, die nog steeds een uitdaging zijn voor de gemeente:

We zijn allemaal anders en allemaal nodig. Zoals we gezongen hebben: de hand kan niet zeggen tegen de voet: ik heb jou niet nodig. Ook wanneer je op bepaalde punten anders denkt en anders voelt dan de anderen, realiseer je dan dat jij de anderen nodig hebt, en de anderen jou.

Ik sprak laatst een jonge vrouw die weinig meer naar de kerk gaat. Wanneer ze het wel doet, om haar ouders niet teleur te stellen, dan heeft ze er voor haar geloof heel weinig aan. De geijkte manier van vieren waar ze in de vrijgemaakte kerk mee geconfronteerd wordt, bouwt haar geloof nauwelijks op. Er is te weinig ruimte voor de vragen waarmee zij werkelijk zit. En op datgene wat zij wel weet of denkt, zit voor haar gevoel niemand te wachten. Een verzuchting die veel ouders, of jeugdleiders zullen herkennen.

Hoe ga je daar in de kerk mee om?

Beschouw je dat als een ongewenste opvatting, als een onbruikbaar geluid, of als een mening die je *nodig hebt*? Beschouw je jonge mensen, en hun ideeën, als een *gave* aan de gemeente, of als een lastige *opgave*.

En omgekeerd, wanneer je jong bent en verfrissende ideeën of scherpe vragen hebt, beschouw je dan de traditie, en alles wat er al is bedacht, als een schatkamer? Of is het een overbodig rariteitenkabinet?

Paulus roept ons op om in liefde bijeen te zijn. "Heb elkaar lief met de innige liefde van broeders en zusters, en acht de ander hoger dan uzelf." Alleen onder die conditie kunnen verschillen echt opbouwend worden gebruikt. Zonder wederzijdse liefde, kunnen we wel beschikken over veel verschillende *talenten*. Maar pas wanneer we ze aan anderen ter beschikking stellen, worden het *gaven*.

Gezonden

Het beeld van de kerk als Lichaam van Christus roept nog een andere werkelijkheid op. Wanneer we de kerk het Lichaam van Christus noemen, worden we er aan herinnerd, dat de kerk Jezus zichtbare en lichamelijke gestalte op deze aarde is.

Ook in die zin zijn we heel letterlijk zijn ledematen.

Ik kies bewust voor het woord ledematen,

In de Bijbel staat ook vaak: lid. Lid van Christus lichaam.

Die manier van spreken kan ons behoorlijk in de weg zitten, omdat het woord "lid" inmiddels een heel bureaucratische invulling heeft gekregen. Je bent lid van een vereniging die door mensen is opgericht en wordt bestuurd.

De kerk heeft geen leden, maar ledematen. Handen, voeten, benen, armen. Maar ook ogen, oren, monden en tongen.

Als Jezus op aarde in beweging komt, stuurt hij zijn apostelen op pad.

Jezus zegt niet tegen de apostelen: „Blijven jullie hier maar zitten, dan zorg ik wel dat er mensen op af komen” maar: „Ga op weg en maak mensen tot mijn navolgers, door het te dopen”.

Wanneer hij gehoord wil worden, dan laat hij zijn apostelen en hun opvolgers het Woord bedienen. Jezus schakelt, bij de vergadering van zijn kerk, heel bewust de mensen in, met hun lichamelijke activiteiten.

Toen Jezus nog zelf op aarde rondliep, waren de mensen onder de indruk van zijn preken, van zijn barmhartigheid, van zijn wonderen. Ze voelden zijn liefde. Ze stonden oog in oog met zijn lijden. Ze hoorden hem zeggen dat hij niet kwam om te heersen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.

Nu Jezus in de hemel is, als hoofd, en de kerk op aarde zijn lichaam is, zullen de mensen van ons moeten horen aan ons moeten zien, dat Jezus leeft en wie hij is. En welke levensstijl hij heeft voorgeleefd. Hij geeft ons een taak in de wereld waarbij het missionaire en het diaconale altijd hand in hand gaan.

Dat is niet gering. En dat beseft Jezus maar al te goed.

We hebben een gedeelte gelezen uit de uitvoerige gesprekken die Jezus tijdens het laatste Avondmaal met zijn apostelen heeft gevoerd. In die gesprekken bereidt hij ze op deze taak voor. Hij voorziet het onbegrip en zelfs de haat van de wereld.

Maar hij spreekt ook over de komst van de trooster. De Heilige Geest, die van Jezus uitgaat, en zijn kerk vervult. Die hoofd en lichaam verbindt.

En Jezus zelf bidt voor ons. Voor de apostelen, en ook voor ons.

Het is een van de meest onroerende gedeelten uit de Bijbel.

"Ik bid u niet alleen voor de apostelen, maar ook voor allen die door hun verkondiging in mij geloven." Is dat niet geweldig! Tweeduizend jaar geleden zag Jezus ons al voor zich. En hij bidt voor ons. Niet dat we uit de wereld worden weggenomen, maar de we één worden met hem. En zo ook met elkaar.

"Laat hen allen een zijn, Vader opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden."

Als we dat tot ons laten doordringen, dan hebben we inderdaad nog een wereld te winnen. Binnen de gemeente, waar we dagelijks kunnen werken aan de eenheid in verscheidenheid die Jezus voor ogen staat. En ook als we zien op de kerk als geheel, die in deze wereld sterk versplinterd is.

Wanneer je dit gebed van Jezus leest, dat is het alsof hij de verdeeldheid al lang en breed zag aankomen. Alsof hij ons er op wilde voorbereiden. En alsof hij ons ook al bij voorbaat de weg wijst die ons helpt om de eenheid te bewaren:

"Ik heb hen laten delen in de *grootheid* die u mij gegeven hebt, opdat zij een zijn zoals wij."

Wanneer wij worstelen met de verdeeldheid in de kerk, en we willen werken aan meer eenheid, laten we dan inderdaad verder kijken dan onze beperktheid oog krijgen voor de grootheid van Christus.

Dan zullen we volkomen een zijn, en zal de wereld begrijpen dat God Jezus heeft gezonden en dat God ons liefheeft, zoals hij Jezus heeft liefgehad.

Amen

Verwerkingsvragen:

Algemeen

Houd een open ronde over de vraag: wat is je in het bijzonder opgevallen in deze preek?

Wat was nieuw of verrassend voor je, wat heeft je geraakt en wat heeft je in beweging gezet?

Lichaam van Christus en sacrament

In de preek wordt aangegeven dat Jezus lichamelijk aanwezig is in de sacramenten. Je wordt ingelijfd, en krijgt deel aan Jezus.

1. In de gereformeerde traditie heeft het sacrament vooral een symbolische functie.
2. Waarom zou Jezus (naast de prediking van het woord) hebben gekozen voor deze fysieke heilsmiddelen?
3. Kun je verklaren waarom die fysieke kant van het geloof in onze kerken zo op de achtergrond is geraakt?

Gezond lichaam

Verschillen tussen de lichaamsdelen zijn nodig en goed voor het gezond functioneren van het lichaam. Paulus betreft dit op het functioneren van de gemeente en de kerk.

4. Kun je voorbeelden geven van verschillen die in onze gemeente effectief worden gebruikt?
5. Kun je ook voorbeelden bedenken waarbij we met verschillen onhandig omgaan?
6. Waar loop je echt tegen grenzen aan? Ik bedoel: welke verschillen zijn voor je gevoel niet meer hanteerbaar, en zouden moeten leiden tot "uit elkaar gaan?"

Gezonden lichaam

7. Op welke momenten hebben jullie als "handen en voeten" (of andere lichaamsdelen) van Christus mogen fungeren, zodat de wereld de aanwezigheid van Jezus door jullie kon ervaren?